

Pergram / Programma – STAAL IN HET GEMAAL 29.3.2014

15.00 u - Openen Jan Köller, veurzitter museumgemaal Cremer

- **Folksband Spoanders (Tonko Tonkes, Aries Kuiper, Tom van Dijk):**
Mien Toentje, Eerappellaand, t Het nog nooit zo donker west (Ede Staal)
- **Jan Wolthof, wethouder Delfzijl Cultuur, Onderwijs, Sport, Recreatie/Toerisme:**
 - Termunterziel (Ede Staal)
 - Opening tentoonstelling Zjuul Wiersema Steam Punk Ruimtelijke Objecten
- **Spoanders: Veujoar in de Kop (Ede Staal), Zwaalfke (Tutjefloiters), As vaaier woorden (Ede Staal)**
- **Trijn Brouwer-Pijper, schrijfster: Verplicht***
- **Spoanders: Genoat, Vrouger, Nij Stoatenziel (Ede Staal)**
- **Jan Wolthof: Vrumden op Schoul* en Hoaven van Delfziel (Ede Staal)**
- **Spoanders: De hoaven van Delfziel (Ede Staal), Dirty Old Town (Dubliners)**
- **Jan Harms, bestuurslid gemaal Cremer: ? (verrazzen)**
- **Grunneger Volkslaid**
- **Kovvie/Thee mit Povvert ...**

* teksten op blz. 2 en 3

GRÖNNENS LAID

**Van Lauwerzee tot Dollard tou,
van Drenthe tot aan 't Wad,
doar gruit, doar bluit ain wonderlaand
rondom ain wondre stad.**

Refrein:

**Ain Pronkjewail in golden raand
is Grönnen, Stad en Ommelaand;
ain Pronkjewail in golden raand
is Stad en Ommelaand!**

**Doar broest de zee, doar hoelt de wind,
doar soest 't aan diek en wad,
moar rustig waarkt en wuilt het volk,
het volk van Loug en Stad.**

Refrein

**Doar woont de dege degelkhaaid,
de wille, vast as stoal,
doar vuilt het haart, wat tonge sprekt,
in richt- en slichte toal.**

Refrein

V E R P L I C H T ... *Trijn Brouwer-Pijper*

T Was aargens in zummer van de zeuventigerjoaren. Wie zollen veur d eerste maal kamperen. Aargenswoar in Duutslan, bie dij Fern-See was t ducht mie en veur onze begrippen n haail ênd oet de vouten. In Nijsblad van t Noorden haar n advertintie stoan van: Te koop aangeboden, een zeer ruime en goed onderhouden gezinstent, wind en waterdicht. Mien man der op ôf en t was koop en slag west. Ons Pa was wel naait zo'n vekansieganger, mor ons kinder en ik des te meer. Wie haren ons der aal n tiedje op spint. En tegen zo'n overmacht mos hai wel t loodje leggen.

Al vroug was wie aan raisgoan, joa t was nog in twijduustern en t verkansiegevol kriebelde ons aal in t lief. Veur d eerste maal kamperen, wat n spannend gevoul gaf dat. T Was n knoeperd van n tint en der was roemte zat veur ons aalmaal.

Kinder op d achterbaank wazzen slim blied en zongen ale vekansieverskes dij ze mor op bedenken konnen.

Pa dij franterde en naarde sums wat ... mor ik haar de schierste dreumen veur mien ogen. Zoas swimmen in dij Fernsee en in zun liggen te broenbakken. Wie haren ook zo'n opblasboarebére mit nomen. Doar konnen wie ja mooi mit maaljoagen in t wotter.

Dou wie op plek van bestemmen aankwammen, wazzen de kinder haildaal ket oet. T Wazzen net n stel heukels dij bie veujoardag veur d eerste maal in t laand kommen.

Pa en ik zaten nog wat bie te kommen van dij laangeraais, as ook van t overend zetten van onze tent. Dat was nog n hail gedou, want t was ja veur d eerste keer. Wie zaten sums zo in de toeze mit aal dij tintstokken en ...sums ook mit ons twijbaaident. Mor t was kloarkommen en de tint dij ston op stee. En noadat wie de boudel nog wat op stee stôt haren, was t zowied ...de vekansie kon begunnen.

Ons kinderwazzen aal drok in de weer mit dij opblasboare bêr in t wotter. En zai haren mie toch n keet, t was n plezaaier om der noar te kieken. Ons Pa dij goapte en dee wat en aal gaauw vollen hom d ogen dicht en was e onder zaail.

Ik zat ais wat om mie tou te kieken. Achter mie zaten n ook wat grunnegers. Zai haren der n haaille proat op van hou vroug ze weloet heur woonploats Ôl Pekel vertrokken wazzen. Eerst haren de manlû nog veur moeke de vraauws tofzoegen en de boudel aanschieren most en dou wazzen ze aan raisgoan. Ze pruiten zo hard dat wie t hailendaal wel verstaan konnen wat ze zo aal te vertellen haren. Ze konnen ook ja naait waiten dat wie ook oet Grunnen kwammen.

Dou ruip in aine nain van dij manlû: "Hinderk, jong, nou most toch ais kieken wat doar wel nait aankomt. Most liek veur die oet kieken, want doar komt mie toch wat schiers aan". En hai laagde zo hard, dat zulfs mien man der wakker van wur. "Wat is der wel te doun?" vruig e. "Kiek mor ais liek veur die oet" zee k En wis en woarachtig, doar kwam mie toch n mooie poedie veurbie ...man...man...man. n Jonge juffer was doar aan t plaankzaailen en of ie t geleuven willen of nait,...topless...,joa man, staarvenswoar, ...topless.

De Pekelders ruipen en floiten noar t wicht as of heur levent der vanôf hong. Ze wazzen in aale stoaten..."Das ja schier man, zuks wat mos je ja aale doagen zain" zee Hinderk, "doarkrieg ik ja nooit genog van. Wat ducht toe der van Kneels? Dij zee hail dreug: topless!, man dat mozzen ze ja verplichten! Joa verplichten zeg k die".

Mien man en ik keken mekoar ais aan, wie laagen in n deuk. Naait blootsk om t wicht op dij plaank as wel om dij lû oet Pekel.

VRUMDEN OP SCHOUL

tekst Fré Zandinga (ex onderwiezer in n Daam)

Zol dat nou woar wezen? Kinder wollen t eerst nait leuven. Moar elkenain zee t en din zol t ja wel zo wezen.

Der kwammen twij nije kinder op schoul. Twij wichtertjes. Dat was op zokzulf gain sinekure, want der kwammen wel ais voaker nije kinder.

Moar dit moal was t wel wat biezunders.

"Dij twij wichter, binnen dat Sinezen?" zee lutje Hindek.

"Joa zeker mien jong," zee meester tegen hom.

Hindek von dat hail spannend. Twij Sinezen, hai haar nog nooit echte Sinezen zain. Sommege lu zeden dat ze geel wazzen, moar doar leufde Hindek nait veul van. Geel, net as zien knarriepietje zeker, dat zol ja n maal gezicht wezen.

Op t schoulplain was n oploop. Ale kinder stonden op n kloetje bie n kander en koakelden as hounder dij net n aai legt haren.

Doar was wat loos. Hindek der op of en joa heur, midden maank ale kinder luipen vaaiet vrumden.

Twij lutje wichter, n mevraauw, dat zol heur moeke wel wezen, docht Hindek en ook nog n hail ôl opoetje. Dij luip al krom van olderdom.

Ze wazzen wat zenewachteg, von Hindek, want ze deden aans niks as lagen.

Nou eerst ais even kieken of zai ook geel wazzen. Nou, dat vol hom smereg tegen. Zai zagen der hoast net zo oet as aandere kinder. t Leek hom hail schier tou.

Inains zee dij opoetje wat tegen dij twij wichtertjes. Hindek schrok der van. Wat pruiten dij minsen ja roar. Konst der gain woord van verstoan. Zol dat nou Sinees wezen? En zollen dij baide wichtertjes ook zo proaten?

Mien gomkesdoagen, din konnen ze mekoar ja nait verstoan.

Hou mos dat din dammeet wel as zai in klas zaten, want meester kon vast ook gain Sinees, docht Hindek.

Dou schoul aanging zee meester: "Hindek, ik heb nog n toaveltje over en dij wil ik bie dientent aanschoeven, din kin dat aine nije wichtje bie die zitten en din most doe heur mor n beetje vertellen hou alles hier raait en zaait."

Hindek von dat hail schier, hai haar der n kleur van. Allain, hou zol dat worren mit dij proaterij, hai kon ja gain Sinees.

Meester gaf beurten mit oardriekskunde en hai vruig ook wat aan dat nije wichtje. Zai antwoordde in keureg Nederlands en zai wos al n hail bulde van Grunnen en Vraislaand, hoast nog meer as Hindek zulf.

Dat was ja n mitvaalder, zai kon twij toalen proaten en Hindek von dat hail knap van heur.

Moar, ho ais even, ho ais even, hai was ja niks minder. Dat kon hai ook, schoot hom inains in t zin. Hai kon ook ja twij toalen proaten. Joazeker!

"Ik kin ook twij toalen," zee Hindek tegen t Sinees wichtje.

"O, ja?" zee zai.

"Joa," zee Hindek: "Nederlands en Grunnings".

F E E S T

Jan K. Harms

Ik wol nait dood, mor, domkop, hestoe wat te zeggen ?
Toch heb ik aans in t zin, ik speul nog ain, áin troef,
je wait mor nooit, den bie mien lèste oam
en ogenblik wrik ik mie lös, wring mie deur t roam
stoa stil op vensterbaank, achter de poest en opgelucht.
Boeten, in t haalfduuster, luuster ik of zok nog wat beweegt
doar achter mie, woar t olle lief ligt te vergoan, doodstil.

Joa, t is doan, mor nait mit mie.

Ik span mien vleugels wied en vlaig de roemte in,
ik Jampie Harms, ik fleddermoes.
Mit mien bestemmen in de kop koers ik mit zeekre slag
vlak laangs Martini's olle grieze noar Beem, Walfridus'Stee,
den Mirrelsom veurbie rechtaan op toren van Doort.
Gaalngoaten nuigen mie, 'hier bistoe thoes'.

Veurzichtig treed ik binnen, doar hangen ze,
familie, kammeroaden en holden wintersloap.
Ik zuik n plek, hoak baaide poten om n stuk holt,
vleugels vollen zok om t lief, ik loat mie hangen,
kop omdeel en baaier zachjes hin en weer
net as mien gedachten, mien verwachten:
Eerst sloopen, dreumen over wat mörn komt.

t Wordt zummer, doagen worden warmer,
In toren ritselt onrust en dammeet as oavend vaalt
vlaigen wie oet noar boven en zuiken ze op
Doezenden muggen dij daanzend omhoog en omdeel
Òfschaid nemen van d olle dag en dèn Oh Jonge !!
Vreten wie ze op, bie doezenden. Feest ! Feest !!